

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 300.
OGLASI PO CIJENIKU.

POJEDINI BROJ Kr. 4.

Br. 27.

Šibenik, 10. srpnja 1922.

God. II.

Nesmiljena kritika režima.

Govor dra Šimraka. — Oštra kritika vladine bezglave politike i fašizma. — Odnosaj Pučke Stranke prema strankama Hrvatskog Bloka.

Rasprava o dvanaestinama u Narodnoj Skupštini je bila veoma burna. Opozicija pod vodstvom Jugoslavenškog Kluba prošla je bila u najžešću borbu. Prvi u ime Jug. Kluba govorio je dr. Hohnjec, koji je u svom govoru oštro osudio vladinu politiku, a naročito podupiranje jugofašizma. Iza njega govorio je zemljoradnik Lazić, za njim nar. socijalista Brandner, koji je u toku govora oštro napao fašiste te istaknuo, da su ga ljubljanski fašisti pozvali u akciju protiv Slovenske pučke stranke, ali da je on taj poziv odbio.

Na popodnevnoj sjednici govorio je u ime Jug. Kluba nar. poslanik dr. Janko Šimrak i iznajprije naglasio, da se naša financijska uprava nalazi u kaosu. U raznim mjestima činovnici redovito ne primaju plaće, a najviše radi toga trpe invalidi, kojima je država dužna preko 100 milijuna dinara. Protivno se, što ministar financija uz svu urgenciju ministra vjere nije isplatio do danas, kako je bio dužan, minimalnu svotu, što je određena za uzdržavanje katoličkih prosvjetnih institucija. Istaknuo je, da se državno gospodarstvo nalazi na rubu propasti. Spomenuo je rukopce u Varešu, koji su prije i za vrijeme rata zaposlivali oko 1000 radnika, a sada ih radi oko 30, da se ne sruše rovovi. Isto je sa ljevaonikom željeza u Varešu. Tom prilikom tražio je poslanik, da se poboljšaju plaće radnicima, koje su premale. Našoj financijskoj politici krivo je zlo vođenje naše unutarnje politike. Parlament se pretvorio u obični konventikl i glasaču mašinu. Ovakvog parlamenta nema na svijetu. Vladine stranke nose karakter oligarhijskog režima. Istakao je dalje, kako se vladin sistem oslanja sada na neodgovorne fašističke elemente, što pokazuje i slučaj Blaška Rajića u Subotici. Njegova svestrana kritika fašizma izazvala je odobravanje i sa radikalne strane. Spomenuo je događaj u Kuri, gdje su svećenici proglasili taoce. Istakao je, kako se Juraj Deme-

trović javno hvalio, da u Hrvatskoj i Slavoniji upravlja Bachovim i Cuvajevim patentima, što se protiv sadašnjem ustavnom stanju. Hrvati su se borili protiv Cuvaja i Khuena, pa će se boriti i protiv njihovih nasljednika. Kao utješnu činjenicu spomenuo je, što srpski seljaci i radnici ne pristaju uz današnji režim i protivne mu se kao i Hrvati i Slovenci.

Što se tiče odnosaja Pučke stranke prema Hrvatskom Bloku istaknuo je, da borba protiv današnjeg režima mora biti teška, jer ovaj režim znači apsolutizam u političkom pogledu, u socijalnom pogledu najžešću reakciju, a u gospodarskom pogledu gotovu propast za državu. Radi toga treba da se vodi protiv njega najžešća borba. Ovaj bi sistem želio, da ostatak opozicije izade iz parlamenta, da vlada lakše provodi svoje planove. Što se tiče načelne politike Hrvatskoga Bloka, to u njemu treba razlikovati tri stranke. Hrvatska Zajednica je u ustavotvornoj skupštini označila svoje stanovište o unutarnjem uređenju države kao federalističko. To se stanovište mnogo ne razilazi od autonomističkog stanovišta Hrvatske pučke stranke. Što se tiče politike Stjepana Radića, ako ona ide za onim, što je Stjepan Radić naglasio u svom ustavu od 9. II. 1921., t. j. ako traži hrvatsku neutralnu republiku sa 8 županija, koji se teritorij može i umanjiti, onda se Hrv. pučka stranka najodlučnije protiv takvog programu. Unutarnja pitanja moraju se riješiti međusobnim sporazumom. Hrvati, Srbi i Slovenci izvan sebe ne smiju se ni u koga da pouzdaju, jer oni, koji im se pokazuju prijatelji, drže im nož za leđima, a oni drugi, koji im se pokazuju saveznicima, ne čine to iz ljubavi za njih, već iz interesa svoje balkanske politike. Za njih postoji samo jedan forum, a to je parlament.

Za čitavog govora dra Šimraka došlo je do žestokih sukoba i upadica.

Dvolično pisanje.

Nekidašnjim predavanjem kap. Lovrića kao da nije zadovoljno mjesno glasilo demokrata, jer da izvodi predavača nijesu bili uvijek tačni ni logični, osobito kad je bez obzira napadao na katoličku Crkvu i svećenstvo. Pisac „Demokratova“ članka htio bi da se pokaže na nekoj visini, nepristranim, pa osuđuje jednako uzroke i posljedice te ne odobrava onakav način političke borbe. No ova njegova tobožnja nepristranost je prozirna, jer je očito, da tim hoće da samo uspješnije opada presv. biskupa Mileta, te ga prikaže javnosti u crnom svjetlu. Korektno je osuđivati ulične de-

monstracije. Pitamo samo: tko ih je upriličio i htio? Zar je predavač ispunio dobar dio svog govora nedoličnim napadajem na katoličko svećenstvo iz vlastite inicijative? Da nije bilo možda koga, koji je neistinitim prikazivanjem stvari prišapnuo slijepom kapetanu, da uspiri nacionalističko omladinu protiv šibenskog biskupa? Lako je pogoditi pravog uzročnika. Već se od nekoliko dana u stanovitim krugovima šaputalo i dokazivalo, kako treba poduzeti akciju protiv dru Mileta, jer da je neprijatelj glagoljice. To su, naravno, oni isti, koji sada tobože osuđuju posljedice i krive puteve. Koliko pak

oni iskreno misle, najbolje se vidi i iz toga, što istodobno uzdižu i hvale predavanje načelnika ministarstva prosvjete, g. Radosavljevića, koji je istom metodom kap. Lovrića bez ikakva poznavanja napao katol. svećenstvo.

Nikome se ne može poreći pravo kritike, a pogotovo ne jednom političkom listu, osobito kad se tiče osoba visoko položenih. No pri tome samo ljude ne smije nikako voditi strast i onaj animozitet, kojim je obično zađahnuta naša liberalna štampa, kadgod se radi o katoličkom svećenstvu, a napose o našim biskupima. Onda se ne gleda, je li baš istinito, što se piše. Dosta je opadati. Nešto slična dogodilo se i ovog puta.

Djelovanje presv. biskupa do danas nije bilo u ničemu anacionalno niti se on o čemu ogriješio. Dapače svatko, tko je i malo nepristan, mora priznati, da je baš on sve obrede i funkcije u Stolnoj Bazilici — što nije bilo prije njegova dolaska — kolikogod je bilo moguće, preokrenuo na narodni jezik, za što ga je u svoje vrijeme i sam mjesni „Demokrat“ bio pohvalio. Koliko je protivnik glagoljice, najbolje govori činjenica, da je baš presv. Mileta, i ako dosadašnji liturgični zakoni Crkve to ne dopuštaju, ipak privolio, da na blagdan sv. Ćirila i Metoda bude svečana glagoljska misa u Bazilici. Fakat je, da se u nijednoj katoličkoj katedrali u našoj državi, u koliko nam je poznato, nije pjevala glagoljska misa, nego u šibenskoj. Po svemu ali izgleda, da je nekima žao, što je biskup dr. Mileta nato privolio. Zato onako nelijepo zabadaju i pišu o njemu. Tim hoće da samo pred javnošću opravdaju svoj nepravedni istup i napadaj.

Neistinito je dalje, pače zlobno,

„Živjela Velika Srbija - dolje Jugoslavija - dolje Hrvati!“

Zaista malo čudan naslov za naš list! Da čitaoći znadu, o čemu se radi, kazat ćemo odmah, da to nijesu ništa drugo nego oduševljeni „rodoljubni“ uzvici, koji su se dneva 28. pr. mj. o o vidovdanskoj slavi na dalmatinskom Kosovu orili od podneva do kasno u noć iz grla tisuća fanatizovanog naroda, ma da je to narodnoj slavi prisustvovalo više stotina Hrvata. Bilo je i drugih povika, koje volimo premoćati.

Ni predstavnici vlasti ni oružnici, kojih je tamo dosta bilo, niti odbor proslave: a ma baš nitko da se usudi prigovoriti masi, upozoriti ju, da takvi povici nijesu dopušteni, jer vijedaju goste, vrijedaju najsvetije osjećaje svih Hrvata, da su takvi uzvici kadri da izazovu reakciju, proljevanje bratske krvi. Svatko je šutio kao zaliven, a masa se sve više derala, što je vino jače djelovalo.

Odaslanici Ministarstva Prosvjete gg. prof. M. Pavlović i Ž. Radosavljević, koji su specijalno bili poslani, da na toj slavi drže svoje rodoljubne

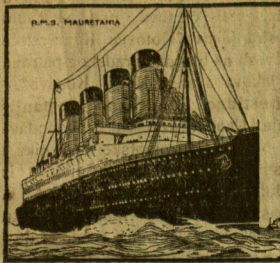
ono prikazivanje, kao da presv. biskup pogoduje neznatnom broju Talijana, koji su ostali u Šibeniku, i da čak namjerava udesiti za njih i posebnu crkvu. Presv. Mileta je sin našega naroda i kao pastir iskreno ga ljubi, pak zato ne će ništa poduzeti, što bi moglo uvrijediti narodni naš osjećaj, ni dati prilike našim narodnim neprijateljima, da se, pa i pod vidom vjere, afirmišu. Pisati o namjeri ustanovljenja posebne crkve, a bez ikakvih dokaza, to je zlonamjerno, samo da se umajni ugled katoličkog biskupa u narodu.

Na denuncije, da je šibenski biskup i čitav katolički episkopat u Jugoslaviji protivnik režima, nije se vrijedno ni osvrtao. Gospoda demokrati svagdano padaju sve niže i niže, pa se već ne žacaju nikakva sredstva u svojoj politici.

Jedno se pak može stalno ustvrditi, da je demokratima i njihovim saveznicima ova prigoda došla samo zato, da mogu agitirati proti Rimu, kao središtu katolicizma, i proti katoličkim biskupima. Oni u tu svoju prozirnú svrhu izrabljuju i vjerski i patriotski govor preč. kanonika Gojanovića, o kojem pristrano i nedostatno izvješćuju, a još ga pristanije tumače, samo da se nedično mogu izraziti o svećenstvu, koje je tobož sluga Rima. Glagoljica za njih nije svetinja, kojom se njeguje i podržava u narodu religija. Ona im je samo puko sredstvo agitacije proti katolicizmu. Oni se ne vesele glagoljskoj misi u katedrali. Sigurni smo, da bi bili voljeji, da je nije bilo. Ovu zgodu samo zlorabe, da u narodu mogu piriti nepovjerenje i protivnost prema poglavici Crkve. Za našu glagoljicu je najveća šteta i nesreća, što ima baš takvih braniča.

govore, ma da Srbijanci ne moguše doći do riječi. Moradoše uzmaknuti ispred fanatizovane mase. Niti ne pokušaše da se masi suprotstave. Oni se zadovoljiše time, da na Kosovu piju i pevaju, a da sutradan u Šibeniku Hrvatima govore proti separatizmu, protiv sluganima Rima i Beča, protiv zverjima, koje će se potražiti po tragu u snijegu. Zašto tamo na Kosovu ne digoše svoj glas? Zašto se tamo ne usudiše govoriti o narodnom jedinstvu? To se ne usudiše učiniti tamo, jer bi ih braća Srbi izviđali, linčovali kao izdajice srpske misli. Srpska masa ne će da znađe za nikakvo jedinstvo. Ona zna samo za srpstvo — Veliku Srbiju od Triglava do Balkana.

Samo Hrvat mora da se oduševi za narodno jedinstvo; Hrvat mora da se odreče svog imena, svoje prošlosti; da izvrne svoj barjak, ako ne će da bude smatran izdajicom domovine, protudržavnim elementom u svojoj „narodnoj državi“. Ne, ovako se ne može dalje! Ovaj pojam rodoljublja,

CUNARD LINE

Glavno zastupstvo za
Jugoslaviju
Jugoslavenska banka d. d. - Zagreb
otprema putnika iz
Cherbourga ili Hamburga

najbržim lađama na svijetu za 5 1/2 dana.

Odlazak naših putničkih parobroda:

Iz Cherbourga :		Iz Hamburga :	
Caronia	Juli 15	Saxonia	Sept. 28
Saxonia	" 20	Berengaria	" 30
Aquitania	" 22	Mauretania	Okt. 7
Berengaria	" 29	Aquitania	" 14
Mauretania	Aug. 5	Berengaria	" 21
Aquitania	" 12	Caronia	" 23
Caronia	" 17	Mauretania	" 28
Berengaria	" 19		
Saxonia	" 21		
Mauretania	" 26		
Aquitania	Sept. 2		
Berengaria	" 9		
Mauretania	" 16		
Caronia	" 18		
Aquitania	" 23		

Za sve daljne upute kao i za vožne karte izvolite se obratiti na našu Agenciju u Šibeniku: Zastupnik Josip Jadronja ili Cunard line - Zagreb cesta B. 33.

Dopisivanje u svim jezicima.

Otpremu robe sa stanice Bakar u luku i obratno, te ukrcaj na parobrode preuzima najbrže i najkulantnije

Opravništvo Dalmatie - Bakar

t. j. tt. FOREMPOHER i drug

Vlastita skladišta brašna, tjestenine
i žitarica

POMORSKA AGENCIJA.

Brzjavni: FOREMPOHER, Bakar

Telefon br. 14.

Najuspješnije se oglašuje u „Narodnoj Straži“!

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK

(HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)

Novo moderno uređen i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav. knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za urede, općine i škole. — Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične časopise svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za pišaće strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posługa.

PAPIRNICI

BRGO RADIĆ

(prije A. et G. Rude)

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica, te šibenskih razglednica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, mirmirisnih sapuna, praška za zube i slično, te raznih igrački za djecu.

Cijene umjerene!

DROGERIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po okul. liječničkom propisu. Primaju se popravci.

BRATA GRUBIŠIĆ :: ŠIBENIK

TELEFON 36

Po najnižim dnevnim cijenama nudjamo rezanih i iscjepanih bukovich i hrastovih drva za gorivo.

Po želji kupca obavlja se dostava i kući.

JOSIP DREZGA - ŠIBENIK

Brzjavni: DREZGA - ŠIBENIK.

Telefon inter. 38

VELIKA PRODAJA U ŽITARICAMA I KOLONIJALIMA.

Prodaja: Sećera, Kave, Pirinča, Sapuna, Građevnog materijala, Nafta, Benzina, Mašinskog ulja.

Sve uz cijene konkurencije.

AUTOGARAGE.

AUTOGARAGE.

Narudžbe se obavljaju sa vlastitim prevoznim sredstvima: motornim lađama po moru, teretnim automobilima po suhu.

Export vina, ulja i rakije na veliko.

P. N. Svećenicima, Crkovenarstvima i Trgovcima javljam, da izrađujem iz pravog pčelinjeg voska svijeće u svim veličinama, koje se ne krive, ne kaplju, ne dime i ne udaraju patvorinom.

Kupujem svaku kolikoću pčelinjeg voska i meda.

U zamjenu svijeća primam okapine.

Cijene umjerene!

Vlasnik

Odlikovane Tvornice voštanih svijeća

Vladimir Kulić - Šibenik.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Glavna ulica br. 122
I. kat.

Podružnica Šibenik.

Brzjavni naslov: Gospobanka
Telefon br. 16.

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled. — Interesna zajednica sa: Sveopćom zanatlijskom bankom d. d. u Zagrebu i njenom podružnicom u Karlovcu te Gospodarskom bankom d. d. u Novom Sadu.

Glavnica i pričuva skupa sa afilijacijama K. 50.000.000.

Podjeljuje trgovcima kredite, eskomptira mjenice, lombardira vrijednosne papire, kupuje i prodaje valute i devize, prima uloške, na tekući račun i na knjižice te obavlja sve bankovne i burzovne transakcije uz najpovoljnije uvjete.